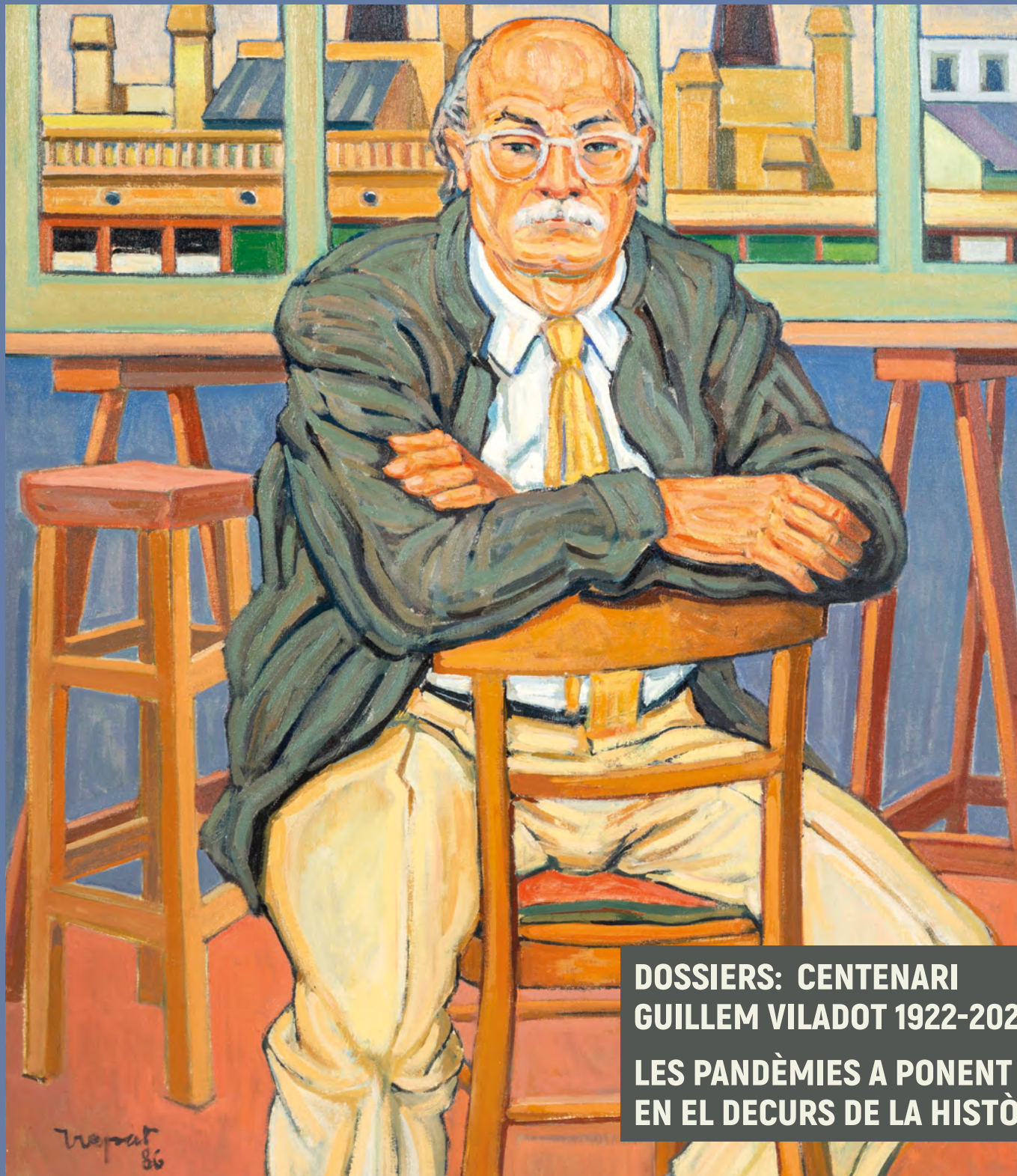

URTX

REVISTA D'HUMANITATS DE L'URGELL

MISCEL·LÀNIA ANUAL · TÀRREGA · MAIG 2022 · núm. 36

**DOSSIERS: CENTENARI
GUILLEM VILADOT 1922-2022
LES PANDÈMIES A Ponent
EN EL DECURS DE LA HISTÒRIA**

CONTRIBUCIÓ AL CATÀLEG ESPELEOLÒGIC DE L'URGELL

GENER AYMAMÍ · JORDI DE VALLES

ABSTRACT

La escasez de cavernas y la poca longitud de éstas ha hecho que la comarca del Urgell haya sido completamente ignorada por los espeleólogos; solamente algún pequeño abrigo ha sido publicado en relación con hallazgos arqueológicos. Con la voluntad de contribuir al inventario de las cuevas de esta comarca, confeccionamos estas fichas de veintiuna cavidades, en las que incluimos los planos topográficos correspondientes.

The scarcity of caves and their short length has meant that the Urgell region has been completely ignored by speleologists; only a small shelter has been published in relation to archaeological finds. In order to contribute to the inventory of the caves in this region, we made these twenty one cavity files, in which we include the corresponding topographic plans.

PARAULES CLAU

**Urgell, coves,
balms, cavernes.**

INTRODUCCIÓ

L'escassetat de coves i balmes a la comarca de l'Urgell ha fet que, des del punt de vista espeleològic, sigui una zona completament ignorada. Tant és així, que en el volum 2 del *Catàleg espeleològic de Catalunya*, de l'any 2009, en l'apartat dedicat a l'Urgell, només s'hi esmentava la balma de les Puèlles d'Agramunt tot dient que es tractava d'un conjunt de balmes.

L'any 2008 es va publicar el primer volum d'aquest catàleg, que s'ocupava de quatre comarques. Properament sortirà a la llum el volum 7, i ja són vint-i-set les comarques catalogades.

Continuant endavant amb la tasca d'ampliar i completar l'inventari de cavitats del nostre país, hem prosseguit la recerca en publicacions, a Internet, en cartografia diversa, per mitjà de converses amb la gent de les diferents viles i, amb l'ajuda dels companys Jaume Ferreres, Hilari Moreno, Antoni Besora i les explicacions i ressenyes d'en Gerard, del bar restaurant El Tallat, de Vallbona de les Monges, s'ha anat confeccionant la llista de les diferents cavernes.

CAVITATS PUBLICADES QUE JA NO EXISTEIXEN

Tot i l'abandó que ha tingut aquesta comarca en l'estudi i la catalogació de coves, hem localitzat algunes notes escadusseres d'unes petites cavitats publicades arran de troballes arqueològiques, com ara:

Balma dels Emprius, Verdú

Petit abric descobert l'any 1920. Es tractà d'una balma sepulcral col·lectiva excavada per mossèn Serra Vilaró. L'absència d'aixovars funeraris o d'altres restes materials va fer difícil precisar llur cronologia; tot i així, a partir de la tipologia de l'enterrament i de l'estudi de les restes òssies, es datà en l'eneolític.

Aquest abric fou destruït i les dades que se'n tenen és que la roca de la coberta tenia una profunditat d'uns 2,5 m. El terra feia una concavitat i l'alçada, a la part central, era de vora 1 m. Damunt de la balma hi havia la paret d'un marge (Saula i Briansó, 1994).

Balma de Solans de Recots, Nalec

Cavitat d'enterrament col·lectiu, a la vall del Corb, on es realitzà una intervenció arqueològica l'any 2008. Efectuada la datació carbònica, situà les restes a la segona meitat del tercer mil·lenni abans de la nostra era, dins d'un horitzó cronocultural entre el final del calcolític i l'inici del bronze antic.

És una balma de petites dimensions, ja que, a final dels anys setanta del segle XX, en ampliar la zona de conreu, es provocà l'enfonsament i la destrucció de bona part de la cavitat (Armentano Oller *et al.*, 2010).

- Agramunt**
- 1 Basa del Roc
 - 2 Coveta de les Puelles
 - 3 Balma núm. 1 de les Puelles
 - 4 Balma núm. 2 de les Puelles
 - 5 Balma núm. 3 de les Puelles
- Ciutadilla**
- 6 Balma dels Boixos de Cal Noi
- Guimerà**
- 7 Balma de Cal Sord
- Maldà**
- 8 Balma de Cal Matuet
 - 9 Balma de San Joan de Maldanell
 - 10 Balma Sense nom
- Nalec**
- 11 Cova del Coll de l'Olla
- Sant Martí de Riucorb**
- 12 Balma de les Comes
 - 13 Balma de la Roca la Bassa
 - 14 Balma de la Roca de la Sabata
- Vallbona de les Monges**
- 15 Balma de Cal Raxanetes
 - 16 Cova de la Font
 - 17 Cova de Montesquiu
 - 18 Cova dels Prats (*Cova dels Ratpenats*)
 - 14 Balma de la Roca de la Sabata
 - 19 Balma del Raconet
- Verdú**
- 20 Balma del Fondo dels Marquesos
 - 21 Balma Sense nom

LLISTA DE CAVITATS

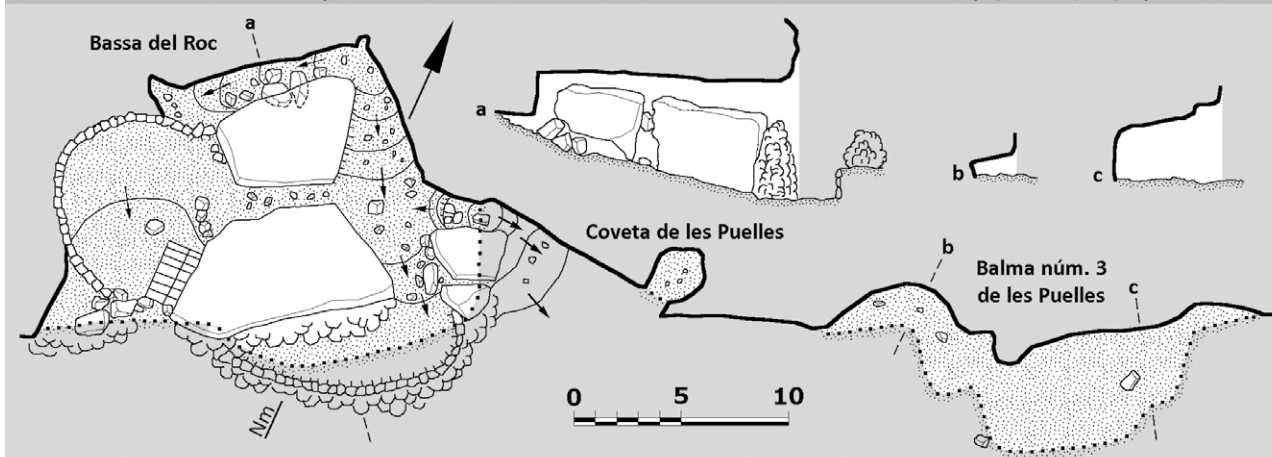
Relacionem a continuació les diferents coves i balmes localitzades a la comarca. Les coordenades són UTM31N ETRS89.

AGRAMUNT. LES BALMES DE LES PUELLES

Les Puelles és un petit nucli situat a uns 3 km al NE d'Agramunt, municipi al qual pertany des de l'any 1967.

A tocar de la vila, trobem una sèrie de balmes, excavades en gresos, que creiem que poden ser les més grans de l'Urgell, una comarca que, encara que té un desnivell de 500 m entre el punt més elevat i el més baix, presenta un paisatge planer emmarcat per tossals on s'han localitzat caveres d'escàs recorregut. D'aquí ve l'interès de les balmes que relacionem a continuació:

Bassa del Roc, coveta de les Puelles i balma núm. 3 de les Puelles (Agramunt, Urgell)

J. Ferreres, A. Besora, J. de Valles, J. Moreno, G. Aymamí (19-5-2021)

Espeleo Club Muntanyec Barcelonès

1. Bassa del Roc

Recorregut: 53 m.
Desnivell: 7 m (-2, +5).
Coordenades:
X: 344417. Y: 4629360. Z: 352 m.
Terreny: Gresos.
Situació: Es localitza a l'entrada de les Puelles, gairebé davant de la cruïlla que du cap al Coscó. Es troba al peu de la cinglera.

Descripció: Es tracta d'una bassa bastida sota d'un roc, d'aquí prové el topònim. S'hi accedeix davallant set graons de pedra, cosa que li confereix un aspecte de pou. És de planta circular i tot el conjunt està revestit de paret de pedra seca. El sòl és argilós i presenta força esquerdes fruit de la manca d'humitat.

En un rètol que hi ha a l'entrada del poble, llegim que aquesta bassa va proveir d'aigua les Puelles durant més de quatre-cents anys. A principi del segle XX es van començar construir cisternes a les cases i la bassa va quedar en desús.

També explica que, durant la Guerra Civil, quan els habitants del poble sentien les sirenes d'Agramunt, s'anaven a refugiar a la bassa. Durant els mesos d'abril i maig de 1938, Agramunt va sofrir diversos atacs aeris per part de l'aviació franquista de la Legió Còndor alemanya, que va causar molts desperfectes a la població.

2. Coveta de les Puelles

Recorregut: 1,5 m.
Coordenades: X: 344446. Y: 4629370. Z: 355 m.
Terreny: Gresos.
Situació: A uns 4 m de la bassa del Roc, a la mateixa cinglera.

Descripció: Petita caverna d'escàs recorregut. Al costat de la boca, que fa poc més d'1 m d'alçada, hi ha un gravat efectuat amb un

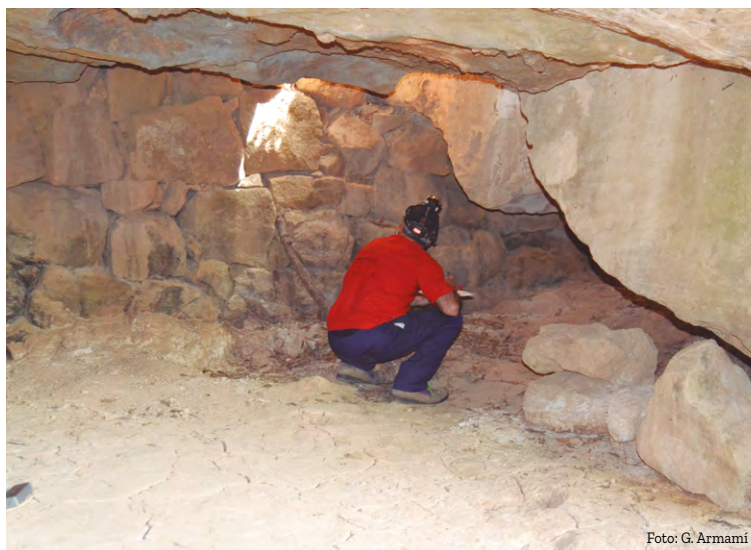
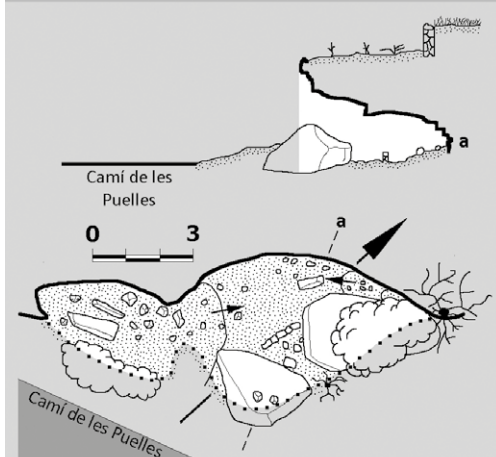

Foto: G. Aymamí

Balma núm. 1 de les Puelles (Agramunt, Urgell)

J. Ferreres, A. Besora (18-5-2021)

www.cavitatsdecatalunya.blogspot.com

objecte punxegut on es llegeix «Año 1938», data que evoca l'any de la Guerra Civil que Agramunt sofrí els atacs aeris i la gent cercava refugi en aquestes coves.

3. Balma núm. 1 de les Puelles

Recorregut: 5 m.

Coordenades: X: 344260. Y: 4629316. Z: 341 m.

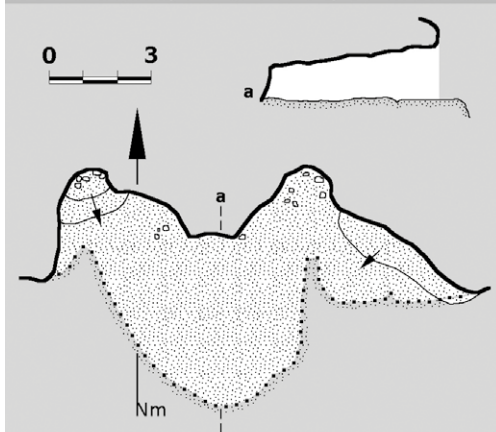
Terreny: Gresos.

Situació: Es localitza a l'esquerra de la carretera d'Agramunt a les Puelles, uns 75 m abans d'arribar a la cruïlla que du cap al Coscó.

Descripció: Petita balma que fa 11 m d'amplada i 1,5 m d'alçada com a màxim.

La visera és irregular, dos grans blocs despresos del sostre ocupen part de la planta de la caverna. Té un petit mur de pedra entre els dos blocs.

Balma núm. 2 de les Puelles (Agramunt, Urgell)

J. de Valles, G., Aymamí, H. Moreno (18-5-2021)

www.cavitatsdecatalunya.blogspot.com

4. Balma núm. 2 de les Puelles

Recorregut: 5 m.

Coordenades: X: 344403. Y: 4629351. Z: 351 m.

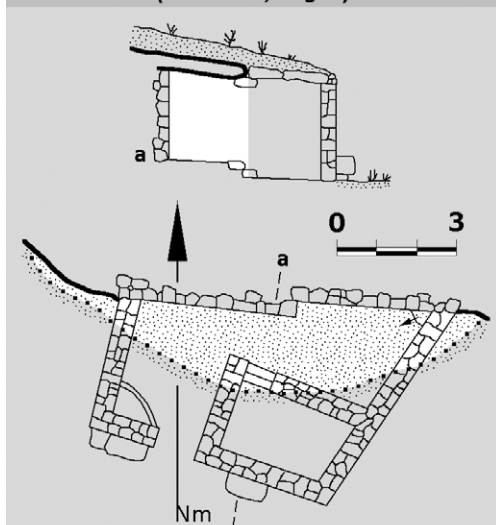
Terreny: Gresos.

Situació: A la mateixa cinglera on es localitza la bassa del Roc.

Descripció: Les balmes núm. 2 i 3 estan situades sota d'unes viseres de roca fruit de l'erosió i la dissolució de les terres i les roques toves de la part inferior, que han deixat aquests abalmaments a la cinglera.

Es tracta d'una petita cavitat que presenta el sòl pla i té una amplada de 25 m, que creiem que és força considerable, si tenim en comte el terreny on està excavada i la geografia de la comarca on es localitza.

Balma dels Boixos de Cal Noi (Ciutadilla, Urgell)

J. Ferreres, J. de Valles, A. Besora,
G. Aymamí (2-7-2021)

[Espeleol Club Muntanyec Barcelonès](http://EspeleolClubMuntanyecBarcelona.com)

5. Balma núm. 3 de les Puelles

Recorregut: 5 m.

Coordenades: X: 344455. Y: 4629369. Z: 352 m.

Terreny: Gresos.

Situació: Es troba a uns 9 m de la bassa del Roc, a la mateixa cinglera.

Descripció: Té el sòl pla i una amplada també important, de 24 m.

CIUTADILLA

6. Balma dels Boixos de cal Noi

Recorregut: 2 m.

Coordenades: X: 346092. Y: 4600485. Z: 537 m.

Terreny: Gresos.

Situació: Seguint la carretera C-14 de Ciutadilla a Belltall, a l'altura del km 59, surt a l'esquerra una pista de terra que cal seguir. Aquest camí fa retomb a la partida dels Boixos i, pel

costat del fondo homònim, arribem a l'indret anomenat Mal Pas, on trobem una cruïlla i la cova.

Descripció: Petita cova situada sota un estrat de gres de poc gruix, ampliada artificialment amb unes lloses de pedra per tal de bastir-hi una cabana de 6 m de façana. La porta és de fusta folrada amb una planxa metàl·lica, la llinda és plana. A la porta, hi ha un pedrís a cada costat.

A l'interior es formen tres saletes: a la primera hi ha una llar de foc i una petita fornícula; a la segona hi ha un finestró i una altra fornícula; la tercera estança és interior i no hi ha res.

Durant la nostra visita, vam poder veure-hi tres o quatre ratpenats.

Al davant hi ha un camp de cereal i, entre aquest i la construcció, s'hi observa l'espai destinat a l'era, protegida per un mur situat a uns 15 m de la casa, que conserva unes petites filades de pedra.

Foto: G. Aymamí

GUIMERÀ

7. Balma de cal Sord

Recorregut: 3 m.

Coordenades: X: 348236. Y: 4601651. Z: 567 m.

Terreny: Gresos.

Situació: Des de Guimerà, passem pel costat de la Cooperativa i seguim cap a un conjunt d'edificacions que formen la Mundeta i ca la Peça, per continuar pel camí de les Julianes, que surt a l'esquerra; després de cosa d'1 km, el deixem a la dreta i seguim un trencall a l'esquerra que, al cap d'uns 500 m, ens deixa a la cova.

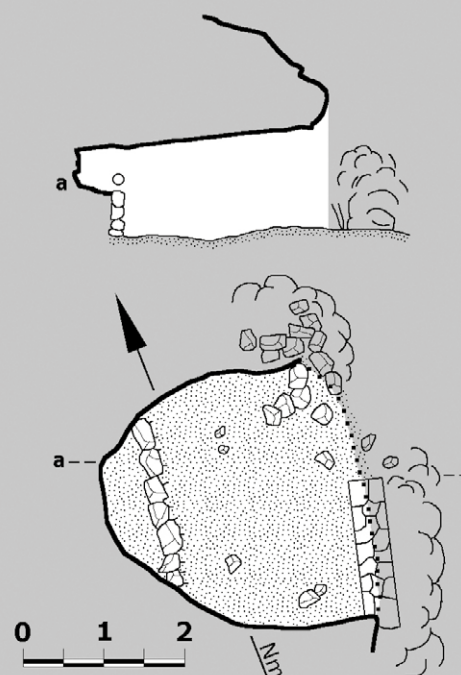
Descripció: La boca petita, d'uns 1,50 m d'alçada, és oberta sota una visera de roca, tapada per la vegetació. La cova és tancada per una paret de pedra seca. La llinda de la porta és plana.

A l'entrada hi ha un petit mur de pedra seca que actua com a paravent i, a l'interior, s'hi observen un parell de filades de pedra, que ocupen l'amplada de la cavitat, al damunt de les quals s'hi ha posat un tronc que fa les funcions de seient.

A la part del darrere de la cova hi ha el bosc i, al davant, un petit camp de cereal.

La seva utilització era per a soplug i per guardar-hi algunes eines del camp.

Balma de Cal Sord (Guimerà, Urgell)

J. Ferreres, J. de Valles, A. Besora, G. Aymamí (2-7-2021)

Espeleo Club Muntanyec Barcelonès

MALDÀ

8. Balma de cal Matuet

Recorregut: 4 m.

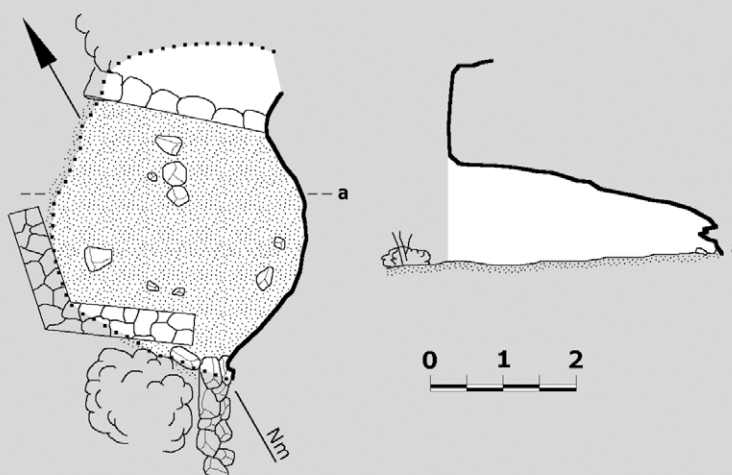
Coordenades:

X: 336951. Y: 4600147. Z: 413 m.

Terreny: Gresos.

Situació: Sortim de Maldà per la pista que du cap a Sant Joan de Maldanell i, uns 350 m abans d'arribar-hi, seguim un camí cap a la dreta; deixem un trencall a l'esquerra i, al cap de pocs metres,

Balma de Cal Matuet (Maldà, Urgell)

J. Ferreres, J. de Valles, A. Besora, G. Aymamí (2-7-2021)

Espeleo Club Muntanyec Barcelonès

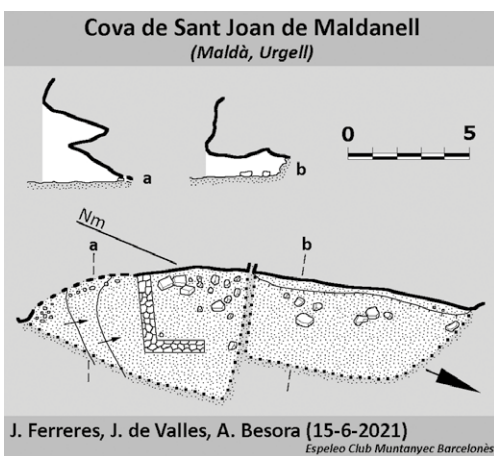
Foto: G. Armami

trobem la cavitat a l'esquerra, en una feixa, al costat d'un camp de cereal.

Descripció: Es tracta d'una balma situada sota d'una roca, en parbuidada artificialment. Hi ha parets de pedra seca a cada costat i s'ha emprat com a aixopluc.

A l'interior trobem un niu d'orenetes.

9. Balma de Sant Joan de Maldanell

Recorregut: 5 m.

Coordenades: X: 337166. Y: 4600795. Z: 449 m.

Terreny: Gresos.

Situació: El turó de Maldanell es troba a uns 2 km al SE de la vila de Maldà, a l'esquerra del barranc de Maldanell. S'hi accedeix per pistes de terra, tant s'hi pot arribar des del poble com des de la carretera LP- 2335, en direcció a Llorenç de Rocafort, per una pista que es troba entre els km 1 i 2, i també des de la carretera L-220 en direcció als Omells de na Gaia.

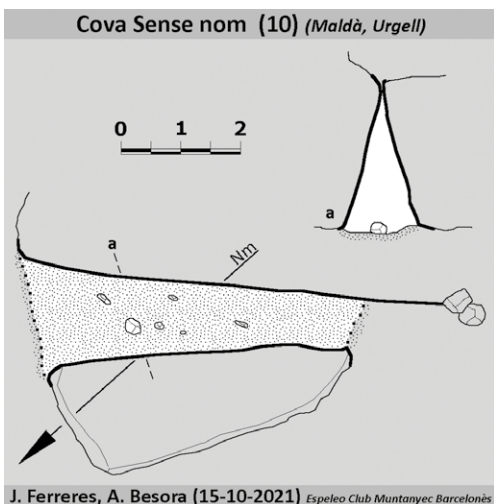
Descripció: Ens trobem davant d'un interessant conjunt d'hàbitat semirupestre altmedieval, que cronològicament podria anar de la segona meitat del segle XI a la segona meitat del segle XII.

Sota les roques més grans que hi ha al costat de la pista, hi ha una petita cova de forma força allargassada, d'uns 17 m d'amplada per poc més d'1 m d'alçada. És tancada per un costat i pel davant per una paret de pedra seca que presenta a la base uns blocs ben treballats i escairats, que provenen de les runes de l'església de Sant Joan que hi ha a tocar, de la qual només es pot distingir la planta, que era d'una sola nau amb absis semicircular; possiblement fou construïda a final del segle XII o a la primera meitat del segle XIII. En l'actualitat tot és ple de pedres.

Foto: A. Besora

10. Balma sense nom

Recorregut: 5 m.

Coordenades: X: 337749. Y: 4598565. Z: 504 m.

Terreny: Gresos.

Situació: Seguint la carretera L-220 de Maldà als Omells de na Gaia, pocs metres després del km 4, surt a l'esquerra una pista que cal seguir durant uns 800 m per continuar un camí cap a la dreta que seguim durant uns 500 m; en ser a una cruïlla, anem cap a la dreta i, al cap de poc més de 100 m, deixem un trencall a l'esquerra i, prop de 500 m després, arribem a la cova, que trobem a la dreta.

Descripció: Es tracta d'un passadís de 6 m de llargada format per una gran roca despresada que ha quedat repenjada al cingle.

NALEC

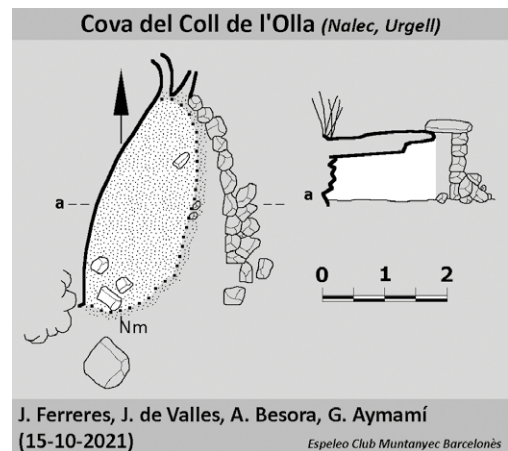
11. Cova del coll de l'Olla

Recorregut: 2 m.
Coordenades: X: 342313. Y: 4598857. Z: 616 m.
Terreny: Gresos.
Situació: Sortim de Vallbona de les Monges pel vial LP-2335 en direcció a Rocallaura i, passat el km 7, seguim una pista que surt a l'esquerra i que du cap al coll de l'Olla; d'aquí, seguim un camí, cap a la dreta, amb senyals del sender GR-175, i trobem la cova a uns 200 m.

Descripció: Petita caverna de tan sols 4 m d'amplada i de vora 1 m d'alçada, formada sota una visera de roca. A un costat s'hi ha bastit un mur de pedra seca a manera de paravent.

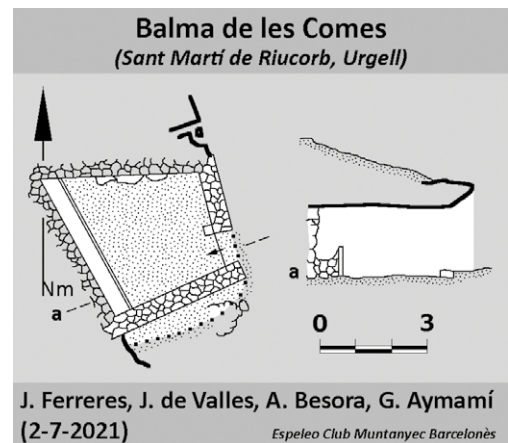
Té més l'aspecte d'haver estat emprada per emboscats durant la Guerra Civil que utilitzada amb finalitats agrícoles per guardar-hi eines del camp o com a soplug.

SANT MARTÍ DE RIUCORB

12. Balma de les Comes

Recorregut: 4 m.
Coordenades: X: 340218. Y: 4600850. Z: 459 m.
Terreny: Gresos.
Situació: Des de Vallbona de les Monges, cal seguir la pista que surt del N de la vila amb senyals grocs del camí de Sant Jaume. Passem pel costat de les roques del cementiri i, prop d'1,2 km després, seguim un trencall a la dreta i, en menys de 300 m, el deixem per continuar cap a l'esquerra 500 m més, fins que trobem la cavitat, quan la pista fa un revolt ben marcat, al costat d'una cruïlla de camins.

Descripció: Cova gairebé quadrada, de 4 m per costat i uns 2 m d'alçada, estructurada sota un relleix de roca.

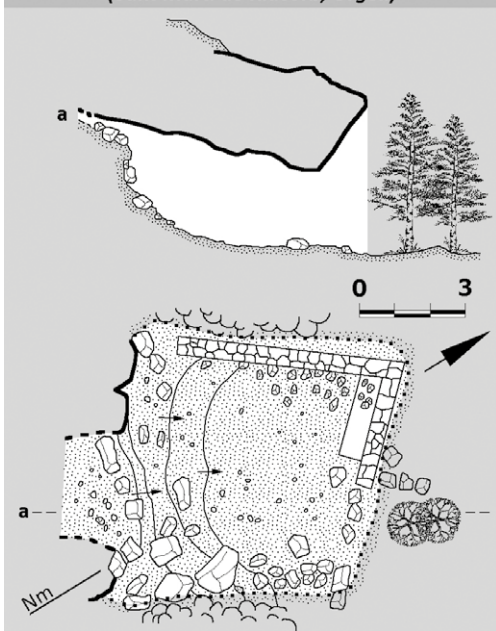
Al davant i al costat, s'hi han bastit unes bones parets de pedra seca, configurant així una cabana. La porta no té llinda, ja que aprofita la roca; encara hi ha la porta de fusta.

A dins hi ha una menjadora que ocupa tota l'amplada de la cova. Sembla que es bastí d'un sol bloc de pedra, tot i que una part està emmascarada sota una capa de ciment, feta possiblement per arranjar alguna part deteriorada.

També hi veiem un niu d'orenetes.

Balma de la Roca de la Bassa (Sant Martí de Riucorb, Urgell)

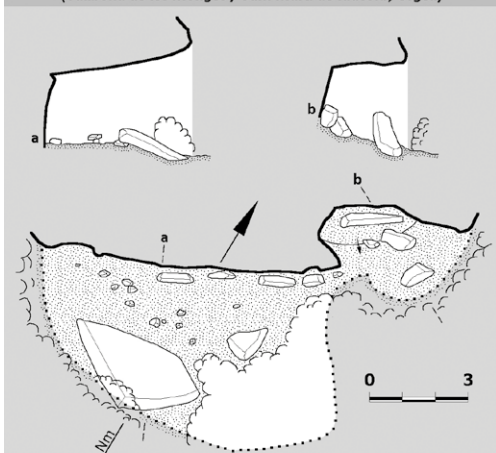
J. Ferreres, J. de Valles, A. Besora, G. Aymamí
(2-7-2021) Espeleo Club Muntanyec Barcelonès

13. Balma de la Roca de la Bassa

Recorregut: 6 m.
Coordenades:
X: 338716. Y: 4599718. Z: 500 m.
Terreny: Gresos.
Situació: Entrem al poble de Llorenç de Rocafort pel carrer del Pou i continuem pel carrer de la Bassa, que travessa el poble i du cap al dipòsit d'aigua. El rodegem i ens trobem al davant del turó anomenat la Roca de la Bassa; la balma es troba al peu del turó, al costat NE.

Descripció: Cova formada sota d'una gran visera de roca. En part ha estat buidada de forma artificial per poder ser utilitzada amb més comoditat. Al voltant de la balma hi ha diversos murs de pedra seca, ensulsiats en alguns punts; a l'interior hi ha una petita menjadora i, a tocar, restes d'un forn de calç.

Balma de la Roca de la Sabata (Vallbona de les Monges / Sant Martí de Riucorb, Urgell)

J. Ferreres, J. de Valles, A. Besora, H. Moreno (15-10-2021)
Espeleo Club Muntanyec Barcelonès

14. Balma de la Roca de la Sabata

Recorregut: 6 m.
Coordenades: X: 337883. Y: 4599242. Z: 452 m.
Terreny: Gresos.
Situació: Igual que l'anterior. Sortim de Llorenç de Rocafort pel carrer de la Bassa, deixem el dipòsit a la dreta i continuem la pista cap a la pallissa del Rafelet, que queda a l'esquerra del camí. D'aquí continuem pel camí del Pla, deixem un trencall a la dreta i, més endavant, un altre a l'esquerra; ara el camí s'anomena de la Costa de les Vinyes. Al cap d'uns 550 m, quan el camí fa un revolt marcat, continuem per una pista que surt a la dreta, que al cap de 150 m du al peu de la balma.

Com que està al mateix límit dels termes de Sant Martí de Riucorb i de Vallbona de les Monges, hem optat per incloure-la en el mapa en els dos municipis.

Descripció: Sota una enorme visera de roca, s'obre aquesta balma, que fa 13 m d'amplada i sobrepassa els 3 m d'alçada.

No s'hi veuen senyals d'haver estat aprofitada, potser es va utilitzar en algun moment per guardar-hi eines agrícoles dels camps propers.

VALLBONA DE LES MONGES

15. Balma de cal Raxanetes

Recorregut: 2,5 m.
Coordenades:
X: 346339. Y: 4595409. Z: 659 m.
Terreny: Gresos.
Situació: Seguint la carretera LP-2335 de

Rocallaura a la C-14, poc abans d'arribar al km 14, surt a l'esquerra una pista que du cap a un mas.
La balma es troba a uns 50 m, entre aquesta pista i el camí dels Fruiters.

Descripció: Es troba al davant d'un petit camp de cereal i aprofita la visera d'un bloc de pedra. S'han bastit petits murets de pedra seca als costats per tal de sostenir aquest rudimentari aixopluc.

16. Cova de la Font

Recorregut: 2 m.
Coordenades: X: 341102. Y: 4597808. Z: 566 m.
Terreny: Gresos.

Situació: Sortim de Vallbona de les Monges per la carretera LP-2335 en direcció a Rocallaura. Passat el km 7, seguim una pista que surt a la dreta. Anem deixant trencalls a un costat i l'altre i, al cap d'1,4 km, en un revolt marcat, surt a la dreta el camí del Sant Esperit, senyalitzat com a sender GR-175, Ruta del Cister, que cal seguir durant uns 300 m fins a trobar un camí a la dreta. Seguint-lo uns 35 m, arribarem a la cova.

Descripció: Cova de 4 m d'amplada per 2 m d'alçada, que presenta la singularitat de tenir una columna a la part més interior de la cova per tal d'aguantar-ne el sostre.

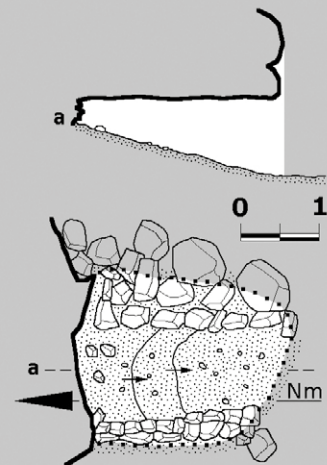
17. Cova de Montesquiú

Recorregut: 4 m.
Coordenades: X: 343287. Y: 4596321. Z: 600 m.
Terreny: Gresos.

Situació: Sortim de Vallbona de les Monges per la carretera LP-2335 en direcció a Rocallaura. Al km 9 surt una pista a la dreta que du cap a la zona de Montesquiú, on hi ha les restes del castell i del despoblat homònim, així com vestigis de la Guerra Civil. Prop d'1,8 km després, trobem la cova uns 50 m a la dreta, al costat d'uns camps de cereal.

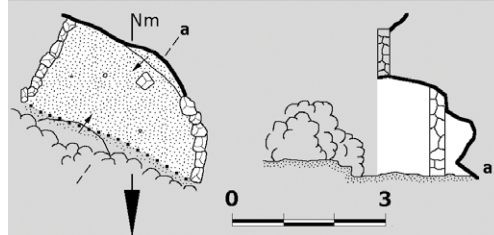
Descripció: Cova estructurada sota un bloc de roca que fa 6 m d'amplada per 1 m d'alçada a l'entrada, tot i que arriba als 2 m a l'interior. El sòl fa una marcada inclinació.

Balma de Cal Raxanetes (Vallbona de les Monges, Urgell)

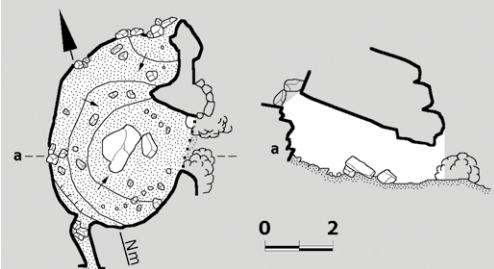
J. Ferreres, J. de Valles, A. Besora, H. Moreno (2-7-2021)
Espeleo Club Muntanyec Barcelonès

Cova de la Font (Vallbona de les Monges, Urgell)

J. Ferreres, A. Besora (15-10-2021)
Espeleo Club Muntanyec Barcelonès

Cova de Montesquiú (Vallbona de les Monges, Urgell)

J. Ferreres, J. de Valles, A. Besora, H. Moreno (15-10-2021)
Espeleo Club Muntanyec Barcelonès

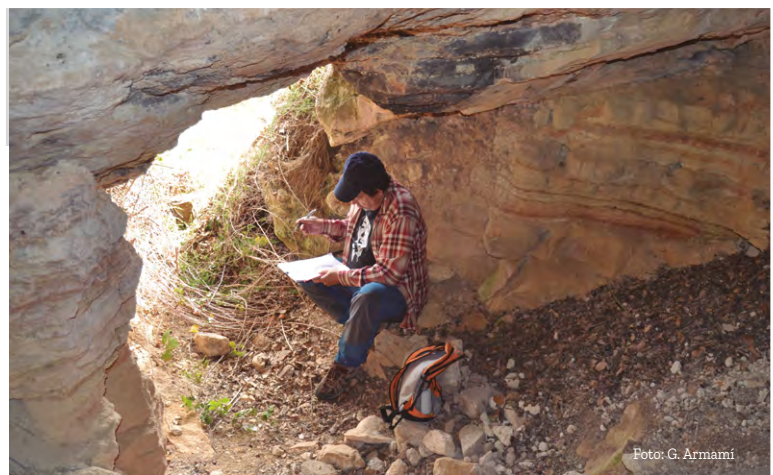
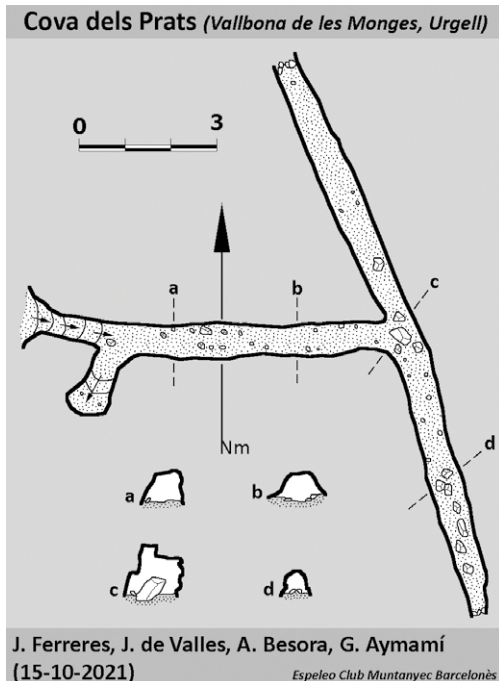

Foto: G. Armami

18. Cova dels Prats (també coneguda com a cova dels Ratpenats)

Recorregut: 19 m.

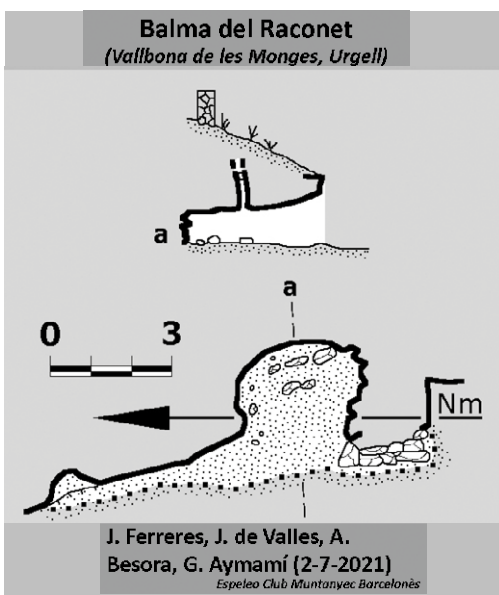
Coordenades: X: 343207. Y: 4597767. Z: 550 m.

Terreny: Gresos.

Situació: Sortim de Vallbona de les Monges per la carretera LP-2335 en direcció a Rocallaura. A l'alçada del km 9,4, seguim un camí que surt a l'esquerra; al cap de 5 m s'obre la cavitat.

Descripció: Es tracta d'una cova excavada de forma artificial. L'entrada, bastant amagada per la vegetació, dona pas, després d'una curta rampa, a una galeria lineal de 8 m de longitud que arriba a un passadís transversal que fa 5 m per cada costat. L'alçada de la caverna fa cosa de 0,5 m, excepte en el punt d'intersecció de les galeries, on arriba a 1 m.

Per l'estructura, podria tractar-se d'una antiga mina de terra d'es-cudelles, sediment que s'utilitzava per netejar olles i cassoles, i també, segons ens informen a la zona, fou aprofitada com a amagatall durant la Guerra Civil.

19. Balma del Raconet

Recorregut: 3 m.

Coordenades: X: 346302. Y: 4595220. Z: 656 m.

Terreny: Gresos.

Situació: Seguint la carretera LP-2335 de Rocallaura a la C-14, poc abans d'arribar al km 14, surt a l'esquerra una pista que cal seguir uns 500 m. La balma es troba al costat mateix del camí.

Descripció: Cavitat de sostre baix, que fa cosa d'1 m, situada a sota d'una allargassada llosa de pedra. És al davant d'un camp de cereal. Constitueix un simple aixopluc.

A un costat de l'entrada hi ha set o vuit filades de pedra a manera de paravent. A sobre de la balma hi ha un camp de conreu.

Verdú

20. Balma del Fondo dels Marquesos

Recorregut: 3 m.

Coordenades: X: 343333. Y: 4605129. Z: 424 m.

Terreny: Gresos.

Situació: Per la carretera C-14, de Verdú a Belltall, poc després del km 65, surt a la dreta una pista que cal seguir durant uns 350 m. La balma es troba uns 20 m a l'esquerra del camí.

Descripció: Balma de 7 m d'amplada per 1 m d'alçada. Es troba al vessant de la muntanya, sota una llosa de pedra. Al davant de la cavitat hi ha un llarg marge de pedra seca que, en arribar a la boca, fa un angle i arriba cap a l'interior, suportant la meitat de l'esmentada llosa.

Intuïm que ha estat buidada, totalment o en part, de forma artificial i que ha estat emprada com a aixopluc o per guardar-hi eines del camp.

21. Cova sense nom

Recorregut: 4 m.

Coordenades: X: 339164. Y: 4600650. Z: 510 m.

Terreny: Gresos.

Situació: Des de Sant Llorenç de Rocafort, cal seguir una pista de terra en direcció N, que du cap a la collada. Deixem trencalls a un costat i l'altre, passem pel costat de la Masia i, quan hem recorregut uns 900 m, trobem la cova uns 50 m a la dreta del camí.

Descripció: Petita cova de 2,5 m d'amplada, formada sota una llosa de pedra. Presenta a cada costat uns rudimentaris murs de pedra seca per tal d'oferir un millor aixopluc. El mur del costat esquerre està ensulsiat.

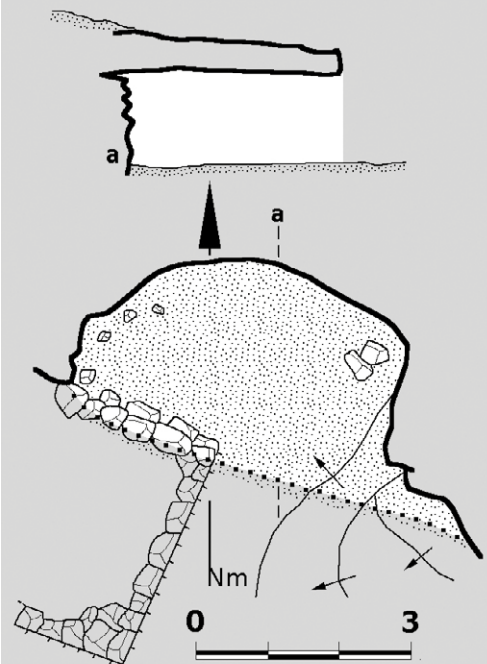
BIBLIOGRAFIA

ARMENTANO OLLER, Nuria; GALLART FERNÁNDEZ, Josep; SAÑA SEGUÍ, Maria; TORRES I BENET, Miquel. «Solans de Recots (Nalec, l'Urgell), una balma d'enterrament col·lectiu a la vall del Corb». *URTX: Revista Cultural de l'Urgell*, núm. 24 (2010), p. 105-138.

BERNAUS I SANTACREU, Ramon. «Agramunt sota les bombes». *Revista Sió*, núm. 529 (març 2008), p. 39-43.

SAULA I BRIANSÓ, Oriol. «Història de les excavacions arqueològiques a la comarca de l'Urgell (II). De la postguerra a l'any 1975». *URTX: Revista Cultural de l'Urgell*, núm. 6 (1994), p. 20-21.

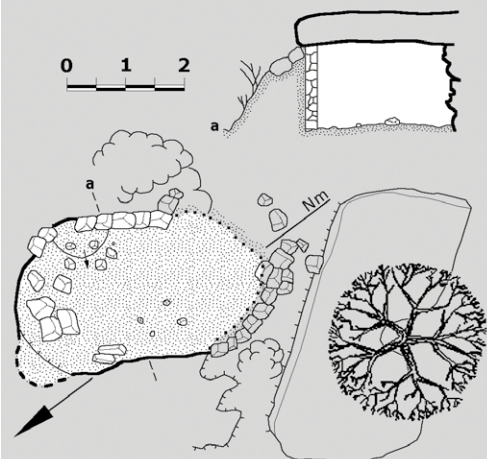
Balma del Fondo dels Marquesos (Verdú, Urgell)

J. Ferreres, J. de Valles, A. Besora, G. Aymamí (2-7-2021)

Espele Club Muntanyec Barcelonès

Cova Sense nom (21) (Verdú, Urgell)

J. Ferreres, J. de Valles, A. Besora, G. Aymamí (15-10-2021)

Espele Club Muntanyec Barcelonès

